A°. 1843. N°. 61.

ARNHEMSCHE  COURANT.

De prijs dezer Courant, die geregeld *vijfmaal* 's weeks wordt uitgegeven, en wel op *Zondag*, *Dingsdag*, *Woensdag*, *Donderdag* en *Zaturdag*, is *f* 5 in de drie maanden.

ZONDAG 26 MAART.

De prijs der Advertentiën is, van *een* tot *vijf* regels *f* 1.00, en voor elken regel daarboven 20 centen, behalve 35 centen zegelregt, voor elke plaatsing.

De Nederlandsche marine.

Bij de vermeerdering der uitgaven van den staat verwekt het een treurig gevoel, te zien hoe weinig daarvan gebezigd wordt tot hetgeen wezenlijk voordeelig voor het land zijn zou. Men wanhoopt aan de goede zaak, wanneer men ziet, dat de verkeerde weg, eenmaal ingeslagen, niet meer schijnt verlaten te kunnen worden, dat met de portefeuille de vorige sleuter als erfgoed schijnt verbonden te zijn.

Met blijde verwachting zag men den heer RIJK aan het hoofd van het departement van marine geplaatst. Men roemde zijne verdiensten, en, daar ieder het verval der marine beklaagde en bejammerde, dewijl men de noodzakelijkheid harer verbetering voor een land van handel en koloniën inzag, verwachtte men van hem herstel uit dien kwijnenden toestand. Het besluit zelf zijner benoeming had aan die hoop voedsel gegeven.

Verscheidene maanden zijn sedert dien tijd verloopen en nog is er niet één maatregel genomen, die van de wezenlijke bedoeling tot bevordering der Nederlandsche marine getuigt. Integendeel, volgens de begrooting en alles wat omtrent de bedoelingen des ministers uitsluitsel kan geven, schijnt hij over het algemeen den weg zijner voorgangers te zullen gaan. Dit verwachtte men van den nieuwen directeur-generaal niet. Het zet daarbij den goeden naam, welken hij bij zijn wapen genoot, op het spel. Op die wijze is het niet, dat men zijne benoeming begrepen had.

Men zegge niet, dat de tijd te kort was. Iemand die, gelijk de heer RIJK, met den ellendigen toestand onzer marine ten volle bekend is, behoeft geene maanden om maatregelen tot verbetering te nemen. Met ijver en bekwaamheid kan men in weinig tijds zeer veel uitrigten. In dit land wil men maar al te veel van den tijd hebben, wat men van den goeden wil behoorde te vorderen. In andere landen zijn de eerste dagen van eenen nieuwen bewindsman juist de vruchtbaarste in handelingen, welke zijne geschiktheid kunnen bewijzen; tracht men zich door zijne eerste daden eenen welverdienden naam te verwerven. En bij ons stelt men er zijnen roem in, om, zoo het schijnt, door werkeloosheid zich op de hoogte zijner ervarene ambtgenooten te plaatsen.

Bij de aanbieding der begrootingen voor 1844 en 1845, zoo niet vroeger, had men verwacht te zien, dat de heer RIJK doordrongen was van het gewigt zijner roeping. Zijne rol was veel gemakkelijker dan die der overige hoofden van de departementen. En de Kamers en de natie drongen hier op verbetering en versterking der marine aan. Men wilde op zijn departement geene mindere som uitgetrokken, maar haar beter, nuttiger besteed zien. De directeur-generaal schijnt dit niet begrepen te hebben.

Hoe dikwerf en herhaald heeft men op afschaffing van het te groot aantal werven en maritime etablissementen aangedrongen, welke buiten alle verhouding staan met onze nietige zeemagt. Te regt merkte onlangs een deskundige over dat aantal werven op, dat het scheen, alsof bij ons de marine om deze en niet deze om gene waren. Hoe dikwerf heeft men het zonder plan bouwen van oorlogschepen afgekeurd; hoe dikwerf heeft men op eene betere uitrusting der tuighuizen aangedrongen, opdat men niet, ten spot van alle andere volken van Europa, maanden lang zoude moeten wachten, indien men verpligt is eene enkele brik boven het bestemde getal te doen uitzeilen; hoe dikwerf heeft men meer gelden voor de actieve marine willen besteed hebben.

Verdienstelijk was het dus, de aandacht op dit punt nogmaals te trekken en te zien of de Staten-Generaal zich de zaak wil aantrekken, gelijk dit onlangs in twee stukjes »*Iets en Nog iets over de Nederlandsche marine*, *door F. C. O.*" gedaan is (Amsterdam G. PORTIELJE, 1843). De Staten-Generaal kunnen zich moeijelijk op grond hunner onbekendheid met het ontwerp verschoonen; hun pligt vordert daaromtrent het noodige onderzoek in het werk te stellen. Deze stukjes zelve zullen het hun gemakkelijker maken, want zij bevatten genoegzame feiten om hun oordeel te kunnen vestigen.

Ook hier wordt op goede gronden de afschaffing der etablissementen te Rotterdam en Hellevoetsluis voorgedragen, hetgeen de bedoeling van den heer RIJK niet schijnt te zijn, dewijl, volgens de werkorde voor de werven van 1843, weder te Rotterdam schepen op stapel gezet zijn. Dit kan de intrekking van het departement der Maas weder jaren tegenhouden, daar men dan op de niet afgebouwde schepen verwijzen zal.

In eenen staat, als de onze is, behoort de vraag op den voorgrond te staan: zijn die inrigtingen volstrekt noodzakelijk? Is de werf van Amsterdam niet meer dan voldoende om onze zeemagt op de behoorlijke hoogte te houden? Daar het antwoord op die vraag bijna eenstemmig *ja* is, mag men met grond het aanhouden van meer inrigtingen voor eene verspilling van krachten houden, waardoor wij belet worden hetgeen onmiddellijk nuttig is te verrigten.

De schrijver dier brochures dringt op vermindering der vlag- en hoofd-officieren aan, daar hun aantal niet in verhouding staat tot de behoefte; op eene vermindering der te kostbare administratie aan boord, daar de bezoldiging en voordeelen van de schrijvers en victualiemeesters buiten evenredigheid van hunne diensten zijn, vermindering van het aantal ambtenaren aan het ministerie, enz.

Sterk spreken de voorbeelden van het lang op stapel houden van schepen, aan welke groote sommen zonder nut verspild zijn, daar zij soms na ééne, soms na zelfs niet ééne reis gedaan te hebben, geraseerd of weder gesloopt zijn.

Eene treurige gewaarwording maakt zich van ons meester, wanneer wij de verschillende feiten, daar met eenvoudigheid ter neder geschreven, lezen. Men ziet, hoe in ieder deel der publieke dienst wanorde, slapheid, veronachtzaming van 's lands belangen, van welke wij vroeger of later het slagtoffer zullen worden, indien men niet spoedig daartegen eenen dam opwerpt, heerscht; hoe dit alles bij de marine niet minder dan bij andere takken van bestuur heeft plaats gevonden. Wordt deze gelegenheid tot verbetering niet aangegrepen, men wane niet dat men over twee jaren daartoe beter gelegenheid zal hebben. Wie weet wat die twee jaren zullen brengen, en ondertusschen zinken wij al dieper en dieper; en hoe lager wij komen, hoe sneller de vaart. Laat men de zaak nog langer slepen, het is waarheid wat de schrijver der genoemde brochures zegt, »dat men het bijna verstandiger zoude moeten achten, *geene* marine te hebben, dan eene *zoodanige*; het geld, uitgegeven voor eene zaak, die »beneden haar doel blijft, kon bespaard worden."

En dat bij een goed gebruik van het geld vrij wat meer zou kunnen gedaan worden, — hiervoor beroept de schrijver zich op de ondervinding der jaren voor 1830. »Wanneer wij ons de jaren vóór »1830 terugdenken, dan is het onbegrijpelijk, hoe »met bijna hetzelfde budget voor de marine destijds middel gevonden werd, om in het onderhoud »te voorzien van een eskader in de Middellandsche »zee (hetwelk nu bijna geheel vervallen is,) een »grooter eskader dan het tegenwoordige in de »Oost-Indië, en een even groot in de West-Indië, »en dat men nog van tijd tot tijd een of twee »schepen reizen rondom de wereld of naar de »Noord- en Zuid-Amerikaansche staten konde laten »verrigten; terwijl nu dat budget niet alleen niet »meer toereikend is om het zeer verminderd aantal »der in dienst zijnde schepen te onderhouden, maar »dat ondertusschen zelf de tuighuizen geheel ledig »zijn geworden."

Buitenlandsche berigten.

DUITSCHLAND.

Hamburg, 19 maart. Geheel onverwacht is hier de last uit Berlijn aangekomen om de verdere inteekening voor den spoorweg van Hamburg naar Berlijn te schorsen. Reeds vroeger hebben wij gezegd, dat de ondernemingsgeest van Pruissen deze baan tot stand moest brengen, en zoo geschiedt het ook; want naar men verneemt heeft de *Seehandlung* de geheele onderneming op zich genomen, met uitzondering natuurlijk van de reeds geteekende actiën.

Mannheim, 20 maart. Ons dagblad bevat de volgende mededeeling, welke aan allen twijfel omtrent den aard van het lichtverschijnsel, dat sedert eenige avonden aan den hemel wordt waargenomen, een einde maakt. De smalle lichtstreep, welke men sedert een paar avonden tegen het vallen van den nacht aan den hemel waarneemt, uit de dampen van den west-zuidwestelijken horizon in schuinsche rigting naar het zuiden opstijgende en zich tot onder het sterrebeeld *Orion* uitstrekkende, is niets anders dan de lange staart van eene nieuw verschenen groote komeet, welker kop, tegen het vallen van den nacht, ten minste in de eerste dagen, reeds zoo nabij denzelven was, dat hij door de nevels niet herkend kon worden. Heden avond tegen acht uur echter, toen de westelijke horizon van nevels vrij was, gelukte het hier den kop van de komeet voor de eerste maal duidelijk te zien. Volgens schatting stond dezelve ongeveer 1¼ graad westerlijker en ½ graad noordelijker van de ster *Zeta* in het sterrebeeld *Eridanus*; eene naauwkeurigere opneming kon niet verkregen worden, daar de kop van de komeet reeds te na bij den horizon stond. Zoodra echter een gunstiger stand

van de komeet naauwkeuriger waarnemingen veroorlooft, zullen wij omtrent den verderen loop van deze groote komeet terstond nadere kennis verkrijgen.

PRUISSEN.

Keulen, 22 *maart*. De goederen-stoomboot *De Stad Dusseldorp* kwam gisteren met 96 lasten diverse waren, in 4½ dag van Antwerpen hier aan, daaronder gerekend het oponthoud te Emmerik en Dusseldorp. Men mag dus verwachten, dat deze reis in een beter jaargetijde in 3 dagen zal worden afgelegd. Dit schip zal de terugvracht naar Antwerpen tot zeer billijke prijzen innemen, en tegen het einde dezer week uiterlijk weder afvaren.

ENGELAND.

Londen, 22 *maart*. Lord *Palmerston* heeft gisteren in het Lagerhuis ruim drie uren besteed met over het in augustus des vorigen jaars te Washington gesloten tractaat, tusschen Engeland en de Vereenigde Staten, uit te weiden, de daarin gemaakte bepalingen te gispen, en lord *Ashburton*, behoudens diens overige loffelijke hoedanigheden, als eenen ongeoefenden en weinig geschikten onderhandelaar voor te stellen. Zijn Lordschap eindigde met de motie, dat al de stukken, tot die onderhandelingen betrekkelijk, aan het Huis ter inzage mogten worden overgelegd.

In het antwoord, door den eersten minister *Peel* hierop gegeven, straalde een gevoel van verontwaardiging door. De weg, zeide hij, door den voormaligen minister van buitenlandsche zaken ingeslagen, voegde niet aan het hoofd eener aanzienlijke partij in de wetgevende vergadering. Indien hij rondborstig genoeg geweest ware om een *votum* van afkeuring der handelingen van lord *Ashburton* of van die der ministers te eischen, dan zou hij, sir *R. Peel*, daarop een amendement hebben voorgeslagen, en het Huis had kunnen beslissen wie te berispen was. Nu had lord *Palmerston* papieren gevraagd, welke hij vooraf wist, dat het gouvernement onmogelijk kon overleggen. Vervolgens vatte hij al de punten van berisping op, en wederlegde die op eene geleidelijke wijze. Hij ontkende, dat het tractaat een achterwaartsche stap was ten opzigte der afschaffing van den slavenhandel; integendeel, de Noord-Amerikanen hadden zich tot het onderhouden van schepen langs de kust, ter beteugeling van dien handel, verbonden, iets, waartoe het vorige ministerie hen nooit had kunnen brengen. Dat de Fransche regering de ratificatie van het door de der Staten bereids geteekende verdrag geweigerd had, moest aan lord *Palmerston* zelven geweten worden, die, door zijne omtrent Syrië gevolgde politiek, de Franschen verbitterd en de beide landen op het punt van een oorlog gebragt had. Wat de Creolen betrof, lord *Ashburton* had, wel is waar, de regeling dezer zaak aan het gouvernement overgelaten, maar echter het beginsel doen vaststellen, dat Amerikaansche slaven, die de wijk in Engelsche koloniën namen, niet behoefden uitgeleverd te worden. Alle punten van verschil waren nog wel niet vereffend, maar de Noord-Amerikanen hadden zich echter bereid betoond, om, onder anderen, wegens het grondgebied van Oregon, in schikking te komen, en dit zou welligt binnen weinige maanden geschieden. Ten opzigte van strategische veiligheid had lord *Ashburton* veel grootere voordeelen bedongen dan Engeland verworven zou hebben, wanneer de schikking, in der tijd door den koning der Nederlanden voorgeslagen, aangenomen ware geweest, want die schikking schonk drie vijfden van het betwist grondgebied aan de Staten, en twee vijfden aan Engeland, terwijl het nu gesloten tractaat zeven twaalfden daarvan aan de Staten en vijf twaalfden aan Engeland gegeven had.

Nadat ook de heer *Macauly* eenige aanmerkingen op het tractaat had gemaakt, zijn de verdere discussiën over de motie van lord *Palmerston* tot heden uitgesteld.

— In de nieuwspapieren vindt men vele nadere bijzonderheden omtrent de schokken van aardbeving, laatstleden vrijdag in onderscheiden oorden van Engeland gevoeld. Zij zijn, behalve te Manchester en in de omstreken ook in die van Lancaster, langs het riviertje Eden in Cumberland, te Patterdale en op het eiland Man bespeurd, zonder nogtans ergens eenige schade aan te rigten.

FRANKRIJK.

Parijs, 22 *maart*. Naar verzekerd wordt is de schriftelijke toestemming van Z. M. den koning der Franschen, tot de huwelijks-verbindtenis van zijnen zoon, den prins *van Joinville*, met de zuster des keizers van Brazilië, dezer dagen door een koopvaardijschip van Nantes naar Rio de Janeiro overgebragt.

— Men zegt, dat de onderhandelingen steeds voortduren tusschen het ministerie van justitie en prins *Louis Napoleon*, wien men zijne vrijheid wil wedergeven, onder voorwaarde, dat hij zich zal verbinden den Franschen grond nooit weder te betreden. De prins volhardt sedert drie maanden in het volkomen afwijzen dezer voorwaarde, en verlangt zijne vrijheid zonder eenige belofte of verbindtenis. Sommigen meenen, dat verscheiden ministers bereid zijn, hem zonder voorwaarde amnestie te schenken.

Binnenlandsche berigten.

Amsterdam, 24 *maart*. Men verneemt, dat bij het arrest van het provincial geregtshof van Noord-Holland van heden, twee personen, met name *Maria Johanna d'Olivier*, huisvrouw van *Johannes Ferdinandus Antonius Schepers*, en *Johanna Zeverboom*, dienstbode van eerstgemelde persone, wegens het moedwillig stichten van brand, in den nacht van 14 op 15 november jl., in den door haar bewoond wordende kelder, in de Kerkstraat bij de Spiegelstraat, alhier, ter dood zijn veroordeeld.

's Gravenhage, 23 *maart*. Heden is, op het strand voor Scheveningen, een luisterrijke wedren op de Engelsche wijze gehouden, waaraan, onder anderen, HH. KK. HH. de Prinsen en eenige leden van het corps diplomatique deel namen. Het groote getal cavaliers, op fraai uitgedoste paarden gezeten, leverde bij het fraaije weder, aan het strand, een heerlijk gezigt op. Voor het Badhuis waren de Prinsessen en de dames gezeten, die het fraaije schouwspel aanzagen. Het mogt Z. K. H. prins *Alexander* gelukken bij herhaling, de overwinning te behalen.

's Gravenhage, 24 *maart*. In de zitting van de Tweede Kamer van heden is door commissie tot de verzoekschriften, bij monde van den heer *Menso*, verslag uitgebragt:

1°. op een adres van *A. L. le Zwijn*, commissionair in effecten te Leiden, bedenkingen inhoudende op het ontwerp van wet, tot regeling van 's rijks openbare schuld.

En 2°. op een verzoek van *N. van Beeftingh en Comp.*, touwslagers van scheepstouw en fijngaren-spinnerijen te Katwijk, terugkomende op een vroeger adres, betrekkelijk den aanslag in het patent. — Beide verzoekschriften zullen ter griffie worden nedergelegd.

Aan dezelve commissie zijn verzonden eenige ingekomen verzoekschriften, als: van den griffier bij de arrondissement-regtbank te Gorinchem, van de griffiers bij de kantongeregten te Goes, Kortgeen en Hulst, allen tegen het ontwerp van wet, regelende het tarief der justitie-kosten; en van *T. D. Overkamp*, kalkbrander te Winterswijk, over den achteruitgang zijner fabrijk.

De voorzitter heeft kennis gegeven, dat tot rapporteurs, nopens de voordragt der *boedelscheidingen*, benoemd zijn de heeren: *van Rosenthal*, *Luzac*, *Bruce*, *van Panhuys* en *Modderman*.

Vervolgens is beraadslaagd over het ontwerp van wet nopens de patenten.

De heer *van Goltstein* vond de voorgestelde veranderingen nopens de patenten weinig afdoende, en niet geschikt om de bestaande gebreken in het belastingstelsel te verbeteren. Daartoe zou krachtdadig moeten gehandeld worden. Hij kan geen belastingstelsel goedkeuren, waarbij slechts eenige bronnen in aanmerking komen. Er bestaat geene reden, om de grondeigenaars en de nijverheid te treffen, terwijl de houders der renten vrijgesteld worden. — Wat eene wet nopens de patenten betreft, kan de redenaar wel niet ontkennen, dat dit regt gedeeltelijk billijk is, doch dan moesten ook alle beroepen getroffen, b. v. de ambtenaren en advokaten niet vrijgesteld worden. Bij de voordragt wordt ook uit het oog verloren, dat de min gegoede klasse moet ontzien worden, daar ook de geringste beroepen aan het patent onderworpen worden. De redenaar had gewenscht, dat men bij de voordragt zich niet beroepen had op vroegere wetten, waardoor het den belastingschuldige onmogelijk wordt gemaakt, zijne verpligtingen na te gaan. Liever had men eene volledige wet op de patenten moeten aanbieden. De redenaar verklaarde zich ook tegen het hooge patent, dat de zoogenaamde uitpakkers zullen moeten betalen. Daardoor wordt alle concurrentie uitgesloten, de alleen-handel bevorderd, waardoor de consomateurs duurder zullen moeten betalen. Ook in het belang der schatkist is dit niet wenschelijk, aangezien die uitpakkers zulke dure patenten niet zullen nemen.

De heer *Jordens* maakt insgelijks eenige bedenkingen op de voordragt.

De heeren *Michiels van Verduynen* en *Uytwerf Sterling* hadden nog wel meerdere wijzigingen verlangd, doch zullen daarom de voordragt niet afstemmen.

De heer *van Dam van Isselt* is voor de wet. Hij beschouwt de bepaling van artikel 6, nopens het belasten der rondventers, allezins wenschelijk. De gevestigde winkeliers dragen reeds andere belastingen. De rondventers, daarentegen, geene vaste woonplaats hebbende, dragen niet bij in het personeel. De bepaling beschermt dus dien gevestigden stand, die getrouw aan hare verpligtingen voldoet. Zij beschermt ook de minkundigen ten platten lande, die dikwerf door de rondventers misleid worden. Het is waar, dat de grondslag der wet niet met een goed belastingstelsel overeenkomt, maar de belasting bestaat, en zoo lang er niet een beter stelsel aanwezig is, moeten alle voorgestelde verbeteringen goedgekeurd worden. De belasting werkt ook ongelijkmatig, maar er bestaat geene enkele belasting, waarvan dit niet evenzeer het geval is. De natie betaalt niet zoo veel meer als zij kan, maar de belastingen zijn ongelijk verdeeld. De redenaar dringt dus met kracht aan op eene algeheele herziening van het stelsel, waarbij allen gelijk getroffen, en de belastingen op de eerste levensbehoeften verminderd worden. De redenaar zal voor de onderhavige voordragt stemmen, maar, wanneer het daartoe tijd zal zijn, zal hij zich tegen de wet op de middelen verklaren, omdat dezelve ongelijk werken, omdat het meer dan tijd is diegenen te treffen, die zich ten koste van anderen verrijkt hebben, om ook de rentheffers in de lasten te doen deelen.

De heer *Luyben* spreekt in denzelfden geest. De rondventers berokkenen groote nadeelen ten platten lande. De voordragt strekt tot opbeuring van de middenklasse. De spreker, deze voordragt goedkeurende, zegt, dat hij niet zoo gunstig over andere financiële ontwerpen denkt, welke bij de Kamer aanhangig zijn. Hij beaamt daarbij ten volle den vorigen redenaar, die de geringere klassen wil ontheven zien.

De heer *Bruce* maakt eenige bedenkingen, vooral met betrekking tot het fonds voor kwade posten. Overigens ondersteunt hij den heer *van Goltstein*.

De heer *Kniphorst* is evenzeer tegen de daarstelling van gemeld fonds.

De heer *Luzac* ondersteunt de voordragt, ofschoon hij niet gelooft, dat de verhooging van patent voor tappers voldoende zij, om dezelve te keer te gaan.

De heer *den Tex* verklaart zich mede voor het ontwerp.

Z. Exc. de minister van financiën legt kortelijk de algemeene beginselen bloot, welke ten aanzien van het patentregt zijn of moeten worden in acht genomen, en meent, dat de voorgestelde wijzigingen den toets aan die beginselen kunnen doorstaan. Z. Exc. toont aan, dat eenige dier wijzigingen het gevolg zijn van het verlangen der Kamer, meermalen uitgedrukt. Wat betreft de thans voorgestelde wijzigingen in de patenten van tappers en kroeghouders, — de ondervinding heeft doen zien, dat de bepalingen der wet van 1832 te dien aanzien niet aan de bedoeling der wetgevers hebben beantwoord, maar dat integendeel velen hunne classificatie hebben verlangd, en geen patent meer oninvorderbaar kan worden geacht, dan juist dat van den tapper. Zijne Exc. vleit zich, dat het thans voorgestelde beter aan den algemeenen wensch zal voldoen, daar hij niet ontkennen kan, dat het getal tappers, sedert 1832, met 2500 vermeerderd is, en derzelver getal in dit rijk nagenoeg 34,000 bedraagt. Zijne Exc. acht het echter wenschelijk, dat ten deze niet op eenmaal eene te groote verandering worde daargesteld. Z. Exc. meent, dat de bepalingen, nopens de reizende kooplieden, gunstig voor den handel werken, en den gezeten winkelier beschermen zullen. Z. Exc. treedt in eene ontwikkeling nopens het fonds voor kwade posten, hetwelk Z. Exc. oordeelt, dat in stand behoort te blijven, en waarvan geen misbruik te vreezen is, omdat thans wordt voorgesteld, welke uitgaven daaruit moeten worden voldaan. De minister beschouwt de patentwet niet als volmaakt, maar ook derzelver wijziging als hoogst moeijelijk. Z. Exc. kan niet beloven, dat er spoedig eene nadere herziening zal plaats hebben, doch het is mogelijk, dat sommige aangegeven punten, bij de vaststelling van een nieuw tarief van regten op den in-, uit- en doorvoer, in overweging worden genomen. Voor het overige oordeelt Z. Exc., zich heden niet te moeten verdiepen in de behandeling van die andere werpen, die tot ons belastingsstelsel in het algemeen

betrekking hebben. Later zal zich de gelegenheid voordoen, om, maar hij hoopt, de vergadering te overtuigen, dat de gedane voorstellen op gronden van billijkheid en regtvaardigheid berusten.

Bij hoofdelijke omvrage is het ontwerp *aangenomen* met 42 tegen 6 stemmen.

Tegen hebben gestemd de heeren: *van Rechteren, Mest, Jordens, Kniphorst, van Nagell, Bruce* en *van Heeckeren Weltstein.*

Vervolgens is de vergadering tot nadere bijeenroeping gescheiden.

Utrecht, 25 *maart.* Wij vernemen, dat het stoffelijk overblijfsel van wijlen onzen waardigen afgezant te Brussel, mr. *A. R.* baron *Falck*, zaturdag of maandag alhier met het koninklijke jagt zal aankomen. Te Brussel zal de overbrenging van het lijk met veel plegtigheid plaats hebben. Het garnizoen zal in het geweer komen en de militaire eer bewijzen. Te Antwerpen zullen de schepen, bij de aankomst, de vlag half steng hijschen, en de militairen ook in de wapenen komen. Alhier zal de begrafenis met plegtigheid plaats hebben: de provinciale en stedelijke autoriteiten zijn uitgenoodigd om daarbij tegenwoordig te zijn.

— Gisteren zijn alhier de volgende werken voor den Rijn spoorweg aanbesteed, te weten: het stations-gebouw bij deze stad aan den heer *Golman*, te Amsterdam, voor *ƒ* 58,000; het leveren van houten en ijzeren draaischijven en rolwagens te Amsterdam en Utrecht aan den heer *Bremken*, voor *ƒ* 69,800; het maken van bruggen en duikers tusschen Amsterdam en Utrecht, eerste perceel aan den heer *Verhey* voor *ƒ* 34,800, tweede perceel aan den heer *Zwarte* voor *ƒ* 20,800 en derde perceel aan den heer *Buizer*, te Utrecht voor *ƒ* 25,200; het maken van bruggen en duikers tusschen Utrecht en Maarsbergen, eerste perceel aan den heer *van Berkum* te Utrecht voor *ƒ* 47,000 en tweede perceel aan den heer *vnn Tienhoven*, voor *ƒ* 56,000, en het opmetselen van steenen duikers tusschen Ede en Arnhem aan den heer *de Nugteren*, te Utrecht, voor *ƒ* 25,800.

Arnhem, 16 *maart.* De *Preussische Staats-Zeitung* behelst het volgend berigt van de Westkust van Borneo, 28 september 1842. De Engelsch-Chinesche oorlog heeft voor de Hollandsche regering hier wezenlijke voordeelen gehad. De Chinezen, die hier aan de Hollanders onderworpen zijn, waren nog voor weinige jaren de onruststichters in de Hollandsche bezittingen op Borneo; want niet alleen dat zij de verschuldigde belastingen niet betaalden, stookten zij ook dikwijls de Maleitsche en Tajaksche vorsten op tot oorlog tegen de Hollanders. Sedert het begin van den oorlog met China is dit hier veranderd, daar de Chinezen zich steeds meer naar de bevelen onzer regering voegen en aan de Europeanen leeren gehoorzamen. De Chinezen worden namelijk daardoor minder vermetel, dat zij sedert drie jaren geene hulp aan landverhuizers uit hun vaderland meer ontvangen hebben. Vroeger hadden, namelijk, de bewoners van Sanbas, Pontianak, Madrado en in de Hollandsche plaatsen alle jaren meermaals het genoegen, Chinesche landverhuizers, of liever uit China verdrevene misdadigers, in groote menigte op jonken te zien aankomen. Deze lieden, aan welke gedeeltelijk in hun vaderland wegens misdaden de ooren waren afgesneden, traden in de dienst hunner reeds gevestigde landslieden, en pleegden op Borneo de misdrijven, waartoe hunne meesters hen aanspoorden. Derhalve waren diefstallen, roof, moord, enz. korten tijd na hunne aankomst hier zeer menigvuldig. Belastingen werden, als de Chinezen zich sterk genoeg tot tegenstand meenden, bijna nooit aan onze regering betaald, en rustige Maleijers werden in hunne Kampongs door de Chinezen overvallen, uitgeplunderd en hunne woningen verbrand. Dat door deze stoornissen de vreedzame onderdanen der Nederlandsche regering zeer arm, en de staats-inkomsten zeer benadeeld werden, was zeer natuurlijk, en nog bovendien kostten de oproerigen nog vele menschenlevens in de gevechten, welke tegen hen ondernomen werden. Thans is hier te lande die toestand veranderd; de belastingen worden zonder verzet betaald, hetgeen natuurlijk zeer voordeelig voor de staats-inkomsten der Hollanders is.

Hoe gunstig voor de Europeanen thans echter ook de vreedzame betrekking met de Maleijers en Chinezen op de westkust van Borneo zij, zoo moet men echter met leedwezen berigten, dat eene gelijke betrekking met de in het binnenland van Borneo wonende Tajak-stammen niet plaats vindt. Niet genoeg, dat deze kannibaalsche volken gestadig onder elkander oorlog voeren, komen thans hunne rooftogten tegen Europeanen, Maleijers en Chinezen zeer dikwijls voor. De Tajaks blijven thans niet meer in hun land en vergenoegen zich daar niet met moorden en rooven; want er worden door hen zelfs kapervloten uitgerust, met welke zij uit het binnenste van Borneo naar zee op roof uitgaan. Den Tajaks is het bij deze rooftogten ter zee voornamelijk te doen, menschen gevangen te nemen, om deze naar hun land te voeren, en hen daar te kunnen vermoorden of aan hunne goden te kunnen offeren. Bovenal is het Tajak-rijk van Scribas (20 tot 30 mijlen zuid-oostelijk van de Hollandsche bezitting Pontianak gelegen) thans voor vreedzame menschen gevaarlijk. De koning van dit land, een der grootste tirannen van onzen tijd, heeft wetten gegeven, door wier opvolging reeds vele duizenden zijner onderdanen vermoord zijn, en hoogstwaarschijnlijk nog een veel grooter aantal vermoord zal worden. In dit Tajakrijk mag ten gevolge der nieuwe wet geen man onder de gebruikelijke ceremoniën met zijne vrouw gehuwd worden, wanneer hij niet vooraf aan den koning zeven menschenkoppen ten geschenke heeft gegeven. De kop van eenen Europeaan wordt echter door dien dwingeland aan zeven koppen der inboorlingen gelijk gesteld. Dat door zulk een bevel en door de bij de Tajaks nog dikwijls voorkomende menschenoffers vele menschen hun leven verliezen, zal iedereen ligtelijk begrijpen, die de moordlust der Tajaks kent.

Nog altijd betoonen de hier wonende Maleijers eenen grooten afkeer tegen den landbouw; groote vlakten, die bijzonder geschikt zijn voor het verbouwen van rijst, en die hier zeer gemakkelijk in vruchtbare rijstvelden of ook wel in koffij- en suiker-plantaadjen konden herschapen worden, liggen nog woest. Daarentegen wordt het goudwasschen, het diamanten zoeken en slijpen door de Chinezen en Maleijers tegenwoordig met meer gevolg dan ooit op Borneo uitgeoefend. Het is een ware lust tusschen de 2 en 3 honderd diamantslijperijen in en bij Landtak, aan de Pontianak-rivier, dagelijks in het werk te zien. Het diamanten-slijpen wordt niet dan door Maleijers, het goudwasschen daartegen alleen door de Chinezen uitgeoefend. Het is opmerkelijk, dat, wanneer Europeanen de goudgroeven opzoeken en goud trachten te vinden, zij zonder hulp der Chinezen hier geen edel metaal vinden kunnen, hetgeen te opvallender is, daar de Chinezen zeer dikwijls stukken goud vinden van meer dan $\frac{1}{4}$—$\frac{1}{2}$ pond zwaarte.

Wegens de ruwheid der stammen, die het binnenland van Borneo bewonen, is het land op 10—12 mijlen van het strand der zee nog altijd zeer weinig aan ons bekend. Reeds vele gezelschappen van natuuronderzoekers hebben beproefd in het binnenland van Borneo door te dringen, maar zijn daar vermoord geworden. Men verwacht thans van Pontianak weder een gezelschap mineralogen, welke door onze regering te Batavia gezonden worden, om, behalve andere mineralen, ook steenkolenmijnen op Borneo op te zoeken.

Regtswezen.

Provinciaal geregtshof van Gelderland.

Zitting van vrijdag 24 maart 1843.

In de teregtzitting van heden zijn, onder een grooten toevloed van het publiek, de pleitooijen gevoerd in de zaak van JOHANNES JOSEPHUS BAUDOIN, beschuldigd van moord op de 28-jarige HENDRIKA OTTEN, waarvan wij in ons nommer van gisteren een verslag mededeelden. Het openbaar ministerie, vertegenwoordigd door den heer procureur-generaal STAATS EVERS, trachtte aan te toonen, dat uit alle omstandigheden overtuigend bleek, dat het feit met voorbedachten rade gepleegd zou zijn, (*assassinat*); of, in ieder geval, al nam men aan dat hier slechts moedwillige manslag bestaan had, zoo zag het zich toch genoodzaakt tot de straffe des doods te concluderen, daar die manslag door de dubbele verzwarende omstandigheid vergezeld was geweest, vooreerst van onmiddellijk vooraf gegaan te zijn door een wanbedrijf (geweldige inbraak), en ten tweede, doordien hier herhaling van misdaad bestond; zijnde de beschuldigde reeds vroeger crimineel veroordeeld geweest. In beide gevallen nu bedreigt het *Code pénal* dezelfde straf tegen moedwilligen manslag als tegen moord met voorbedachten rade, namelijk, de doodstraf.

De heer en mr. J. K. DE KEMPENAER, die met de verdediging van den beschuldigde belast was, vestigde vooreerst het oog van den regter op den persoon zelven, wiens voorbeeldig gedrag na zijn ontslag uit de gevangenis door hem in het helderst licht werd gesteld. Voorts tot de daad zelve overgaande, stelde hij op den voorgrond, dat, daar men het bewijs derzelve uitsluitend uit zijne geheel vrijwillige en volledige bekentenis geput had, men deze zijne bekentenis ook in alle opzigten behoorde aan te nemen, voor zoo ver niet door wettig bewezen daadzaken het leugenachtige derzelve bleek. Uit deze bekentenis — gisteren door ons uitvoerig medegedeeld — toonde de verdediger aan, dat de beschuldigde geenszins naar een vooraf beraamd plan den moord volvoerd, maar in eene plotselinge opwelling van drift aan de ongelukkige HENDRIKA OTTEN eene of twee steken had toegebragt, zonder immer het voornemen gekoesterd te hebben haar het leven te benemen. Wat nu de toerekenbaarheid en strafwaardigheid dezer daad betreft, trachtte ZEd. Gestr. te betoogen, dat, hoewel al de gevolgen eener handeling, gewild of niet gewild, voor rekening van den dader komen, aan dezen beschuldigde, echter, geenszins de dood van HENDRIKA OTTEN kon worden toegerekend, dewijl de wonden, door hem toegebragt, niet op zich zelve, maar slechts door de bijkomende omstandigheden dien dood veroorzaakt hebben. Uit het rapport der deskundigen toch was gebleken, dat de eerste wonde in het aangezigt geenszins doodelijk, en de tweede steek in den hals, waardoor een kleinere slagader, en, onder de huid voortgaande, gedeeltelijk de luchtpijp was doorgesneden, slechts daarom volstrekt doodelijk werd gerekend, dewijl, bij terstond aangebragte kunstmatige hulp, men, bij uiterlijke bezigtiging der wonde, geenszins op het denkbeeld zou kunnen geraken dat de luchtpijp geraakt kon zijn, en men hiertegen geene middelen zou aanwenden, terwijl in andere gevallen zoodanige gedeeltelijke of zelfs geheele doorsnijding van de luchtpijp somwijlen niet ongeneeslijk is. De pleiter toonde aan, dat de gevolgde dood derhalve niet als het noodzakelijke en regtstreeksche gevolg der toegebragte wonde moest worden aangemerkt, maar slechts voorwaardelijk onder de bestaande omstandigheden aan dezelve kon worden toegeschreven; en dat, al stemde men ook toe, dat, bij zorgvuldige peiling der wond, de doorsnijding van de luchtpijp aan kundige handen niet was gebleken zijn, en de dood ook bij spoedig toegebragte hulp gevolgd zou zijn, die dood geenszins aan den toebrenger der wonde kon worden toegerekend, als niet regtstreeks uit dezelve voortvloeijende, maar dat deze dan veeleer aan de toevallige omstandigheden en het gebrekkige der kunst waren toe te schrijven. Wat het voorafgegane wanbedrijf van inbraak betreft, zoo toonde de verdediger aan, dat hiervoor alle bewijs ontbrak, zoowel aan de buitendeur, die slechts met eenen wervel gesloten was, als aan de binnendeur, die, naar de verklaring des beklaagden, door het drukken zijner handen was opengesprongen. De verdediger meende, dat hier geene andere misdaad bestond dan van moedwillige verwonding, welke eene verhindering om te werken van meer dan 21 dagen zou ten gevolge hebben gehad, indien door spoedig toegebragte hulp de dood ware afgekeerd. ZEd. Gestr. smeekte derhalve den regter, daar het hem overeenkomstig zijnen pligt en de wet vrijstond, aan dezen beschuldigde het leven te sparen. — Morgen middag ten twee ure zal het vonnis worden uitgesproken.

Ingezonden stukken.

Kleeding der troepen.

In ons vorig artikel (Zie nommer 56 van dit blad) opperden wij de vraag: *waartoe een leger moet dienen?* Wij hebben daarop een antwoord gegeven, voorzeker niet ontwikkeld in zijn geheel, omdat een dagblad-artikel daartoe min geschikt is. Even zoo zullen wij in 't kort ons gevoelen over de kleeding der troepen mededeelen. Het *Handelsblad* heeft, eenige dagen geleden, willen beweren, dat een leger zoo maar deszelfs zamenhangend geheel in verschillende detachementen kon splitsen, om de landverdedigers in of bij hunne woonplaatsen in den wapenhandel te oefenen. Wij laten dit denkbeeld van oplossing en onvolledig onderrigt, en dat, om aan de vrijwilligers lezen, schrijven en rekenen te leeren, geheel voor rekening van den schrijver. Wij hebben ons evenwel niet kunnen onthouden er onze schouders over op te halen. Men sprak tevens van vrijwillige engagementen; maar men bedacht niet, dat doorgaans daartoe niets meer bijdraagt dan eene fraaije en nette uniform; deze althans is zeer te verkiezen boven vermeerdering van traktement, hetwelk wij alleen zouden kunnen toestaan aan 10 man per kompagnie, zoo zij een goed gedrag hadden, vlug konden lezen, en in staat waren om, in gegevene omstandigheden, het eerste onderrigt aan rekruten te geven.

Een andere reden, die eene dergelijke uniform aan-

beveelt, is, uit een militair oogpunt beschouwd, (een schrijver, voorstander van vele vestingen, kan in deze beschouwing niet vallen) te vinden in de mogelijkheid, waarin men kan komen om met troepen onzer bondgenooten op het slagveld in bataille geschaard te staan. Steekt nu de uniform der onzen in fraaiheid en netheid veel af bij die van troepen van vreemde natiën, zoo zou men alligt ten spot van deze staan; of onze troepen zouden, bij het krijgshaftig voorkomen der troepen onzer bondgenoten, alligt eene minderheid gevoelen. Dat gevoel moet men altoos voorkomen. Bij elken oorlog heeft men middelen van allerlei aard uitgedacht om het moreel der troepen op te wekken. Maakte men manschappen gevangen, die in kleeding en voorkomen zich niet gunstig voordeden, dan leide men deze gewoonlijk langs de gelederen, om zijne eigen troepen te doen zien met welk eenen vijand zij te doen hebben. Zou het niet smartelijk zijn voor brave verdedigers des vaderlands, wanneer zij, om hunne kleeding welligt, op deze wijze langs het front des vijands werden geleid?

Napoleon had de gewoonte zijne garde in groot tenue, in den strijd, (een ieder weet waarom,) aan te voeren. En de *Schotten*? Zij hebben te Waterloo den grond duim voor duim, in groote tenue, betwist.

Niet dat de kleederen den man maken, — maar in den militairen stand hecht zich daaraan iets, dat, zoo lang dit gevoel algemeen bij de troepen van al de staten heerscht, niet ongestraft kan verwaarloosd worden.

Gaarne hadden wij ook ons gevoelen over de verdediging van ons land en onze vestingen gegeven; maar wij willen liever de discussie over het budget van oorlog afwachten, en dan zien of wij noodig hebben voor ons gevoelen uit te komen.

Wij hebben, met de meest mogelijke oplettendheid, de [illegible] te Amsterdam uitgekomene geschriften, voerende de titels van: „*IETS en NOG IETS over de Nederlandsche marine, door F. C. O.*," gelezen; wij hebben de betuigingen, deswege, in de openbare bladen aangetroffen; wij schromen thans niet om tot eene beoordeeling van het een en ander over te gaan. Streng en beslissend moet deze zijn in overeenstemming met den ernstigen aard der zaken, in die stukjes verhandeld; er kan hieromtrent geen middenweg bestaan; de inhoud daarvan is *waar* of *onwaar;* dezelve bevatten eenen laster tegen het hoofd van een departement, zoo aan dezen de volstrekte directie van hetzelve is toevertrouwd, waarvoor de schuldigen exemplair dienden teregt gesteld te worden; of het geschrevene, met de waarheid overeenkomstig bevonden zijnde, dan moet dusdanige directie in een departement ten sterkste afgekeurd en dezelve genoodzaakt worden te werken in den zin van het voorgestelde tot verbetering, in die geschriften vervat. Eene openbare aantijging tegen een departement van beheer in 's lands zaken, hoedanig men de pil ter slikking ook verguld hebbe, onopgemerkt voorbij te laten gaan, zoude stellig een allerongunstigst denkbeeld omtrent de juistheid van het bestuur doen ontstaan. †

Burgerlijke Stand.

TE ARNHEM:

Van 21 tot en met 22 maart.

Gehuwd: G. J. van der Horst met A. S. Olt. — B. J. Binzer met E. E. Muller. — J. H. Ceelen met E. Genengels.

Bevallen: C. M. A. Sprelken, geb. de Keijzer, Z. — J. Tebeek, geb. Robbers, D. — B. Oostendorp, geb. Gesink, Z. — B. Kampman, geb. Wansink, D. — J. Gerritsen, geb. [illegible], Z. en D. — H. van Betuw, geb. Bruns, D. — H. Esveld, geb. Magendans, D. — C. van Eijmeren, geb. Klaassen, Z. — J. Gerritsen, geb. Helmis, Z. — M. P. Verhoeven, geb. Derksen, Z. — H. E. Masselink, geb. Smit, D. — M. E. van Daal, geb. Peters, Z. — P. van Baal, geb. van den Broek, Z.

Overleden: A. Roding, echtgenoot van L. van Egeren, 40 j. — T. Roding, 33 j. — H. Gerritsen, 29 j. — J. H. J. Groenbos, 3 j. 9 m. — A. B. van de Poel, 6 w. — H. Baak, [illegible] — H. P. Schouten, 1 j. 10 m. — H. M. van [illegible]veld, 29 j. — M. A. Wegman, 5 j. 3 m. — M. Rosch, weduwe van J. Niemeijer, 68 j. 5 m.

TE NIJMEGEN:

Gehuwd: J. J. Rober met M. Michon. — B. C. Cloosterman met H. Meijer.

Bevallen: D. E. J. Duijcker, geb. Goetz, Z. — H. Haasters, geb. Janssen, D. — M. Janssen, geb. Mali, Z. — W. J. H. Derx, geb. Laeijendecker, D. — M. H. van Pelt, geb. van der Heijden, D. — C. van Schaijik, geb. van Dedenhoven, Z. — G. van den Wollenberg, geb. Elbers, D. — J. Janssen, geb. Derrijksen, D. — C. E. Rijcken, geb. Mulder, D. — E. D. Fischer, geb. Krug, Z. — H. M. Hulshorst, geb. Wils, D. — W. van Munster, geb. Peters, D. — A. M. Niessen, geb. Holthuijsen, Z. — A. J. van [illegible], geb. Rottgenders, D. — A. M. Braber, geb. [illegible], Z. — W. Verbiesen, geb. Klaassen, Z. — C. van [illegible], geb. Linders, D. — J. Engelaar, geb. Wouters, Z. — J. Roukens, geb. van Biesen, D. — C. Terpoorten, geb. Klavers, Z. — H. van Rhienen, geb. van Soest, D.

Overleden: A. Roelofsma, 5 d. — G. Roelofsma, 5 d. — A. Heezen, geb. Hoefsloot, 34 j. — H. Breiter, 46 j. — H. van Nekelen, 19 j. — M. Moosman, 1 j. 5 m. — P. A. Nikkel, 7 j. — Doodgeb. D. van . . Cousijn, en A. Loderus. — J. Hermse, 4 j. 6 m. — J. Fransen, 49 j.

TE ZUTPHEN:

Gehuwd: Geene.

Bevallen: M. W. van Maanen, geb. Kaspers, D. — C. G. van Oolj, geb. Visser, Z. — H. Hemmink, geb. Broer, D. — M. Horstink, geb. Seinhorst, D. — J. Reusterman, Z. — J. Landig, geb. Broer, D. — J. H. Nieuwenhuis, geb. ten Hoopen, D. — E. Remmers, geb. Udbaan, Z. — G. van Santvoort, geb. Janssen, D.

Overleden: H. W. Waanders, 79 j. — F. Voortman, 81 j. — J. C. Langenhagen, 5 m. — J. Bouwmeester, 15 j. — Doodgeb. Z. van J. M. Krieger.

TE TIEL:

Gehuwd: Geene.

Bevallen: J. van Os, geb. Schermer, Z. — A. G. van den Heuvel, weduwe T. van den Heuvel, D. — C. Roost, geb. Frank, D. — E. Groh, geb. van Nes, Z. — S. Hijmans, geb. Hijmans, Z. — C. de Leeuw, geb. Emans, Z.

Overleden: P. van der Waal, 3 j. — J. van de Seijp, gehuwd met G. C. van Baars, 68 j.

Marktprijzen.

Arnhem, 24 maart 1843.

Oude Weit van *f* 00.00 tot *f* 00.00; *Nieuwe Weit* van *f* 7.50 tot *f* 9.00; *Rogge* van *f* 6.60 tot *f* 7.30; *Boekweit* van *f* 5.60 tot *f* 6.30; *Garst* van *f* 5.00 tot *f* 5.30; *Vriesche Haver* van *f* 3.50 tot *f* 00.00; *Voerhaver* van *f* 2.60 tot *f* 3.10; *Witte Boonen* van *f* 00.00 tot *f* 00.00; *Paarde Boonen* van *f* 5.50 tot *f* 5.75; *Graauwe Erwten* van *f* 7.80 tot *f* 00.00; *Groene Erwten* van *f* 0.00 tot *f* 00.00; *Geele Erwten* van *f* 6.25 tot *f* 0.00; *Koolzaad* van *f* 00.00 tot *f* 00.00; *Aveelzaad* van *f* 00.00 tot *f* 00.00; *Klaverzaad* van *f* 00.00 tot *f* 00.00; *Aardappelen* van *f* 1.45 tot *f* 1.70; *Boter* van *f* 0.70 tot *f* 0.80 het pond.

Waterhoogte te Arnhem.

Den 24 Maart 1 El 9 Palm 4 Duim; gew. 0 Duim; gev. 8 D[uim].

Te Arnhem, bij C. A. THIEME, Boekdrukker.